

Η βία και ο σχολικός εκφοβισμός

Ομάδα Εργασίας Project 2014-15

Γεωργιάδης	Κωνσταντίνος
Καμπάκ Χουσεΐν	Αρζού
Καπουνιαρίδου	Φωτεινή
Καρά Ιμπράμ Αμέτ	Εσρά
Κελεσιδης	Βασίλης
Κοτζαμπάσης	Κωνσταντίνος
Κοτελίδου	Δέσποινα
Μουράτ	Γκιζέμ
Μπεκήρ Αμέτ	Γκαέ
Ντικιτζή Μουσταφά	Κιουμπρά
Πουρνάρας	Κωνσταντίνος Χρήστος
Προσαλέντης	Σταύρος
Σβυντρίδου	Μοσχούλα
Στεφανίδου	Αθανασία
Τζαμπαζίδου	Αλεξάνδρα
Τόλη	Ιωάννα
Τρέσαλου	Κλεοπάτρα
Τσανάκα	Ευαγγελία
Χατζίδης	Χαράλαμπος

Υπεύθυνος καθηγητής:
Αγγελάκης Παύλος

Η βία και ο σχολικός εκφοβισμός

Βία είναι το φαινόμενο κατά το οποίο κάποιο άτομο ή ομάδα προσπαθεί με ποικίλους τρόπους καταναγκασμού στο σωματικό, οικονομικό, κοινωνικό ή άλλο επίπεδο να επιβάλλουν τη θέληση τους και να στερήσουν από άλλους την ελευθερία τους ή να τους επηρεάσουν προς όφελος τους. Πολλές φορές μάλιστα η βία χρησιμοποιείται και ως μέσο για την επίτευξη “καλών σκοπών” επιβεβαιώνοντας έτσι το ρητό: Ο σκοπός αγιάζει τα μέσα!...Επιπλέον η βία αναφέρεται στις πράξεις της επιθετικότητας και της κατάχρησης που προκαλεί το εγκληματικό τραυματισμό ή την ζημιά στα πρόσωπα, τα ζώα και την περιουσία. Ακόμα όταν κυριαρχεί η βία, απομονώνει το άτομο και του δημιουργεί πληγές. Επίσης συμπεριλαμβάνει παραβίαση των δικαιωμάτων του θύματος. Υπάρχουν ποικίλες μορφές βίας: 1. ενδοοικογενιακή βία, 2. πολιτική βία, 3. σεξουαλική βία, 4. θρησκευτική βία, 5.οπτικοακουστική βία, 6.ψυχολογική βία, 7.καλλιτεχνική βία .

Ο **σχολικός εκφοβισμός** (αγγλ. *school bullying*) είναι ένα φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας, που εμφανίζεται σε πολλές χώρες του κόσμου. Ο σχολικός εκφοβισμός αναφέρεται στη χρήση βίας μεταξύ μαθητών ή συνομηλίκων παιδιών με στόχο να προκληθεί πόνος ή αναστάτωση. Εμφανίζεται με τη μορφή του λεκτικού εκφοβισμού (κοροϊδία, διακρίσεις, σεξουαλικά σχόλια), του κοινωνικού εκφοβισμού (διάδοση φημών, καταστροφή προσωπικών αντικειμένων, απομόνωση από την ομάδα), του σωματικού εκφοβισμού (χτυπήματα, σπρωξίματα, κλωτσιές), του ηλεκτρονικού εκφοβισμού (εκβιασμός μέσω Διαδικτύου και ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσω μηνυμάτων στο κινητό τηλέφωνο).

Τι δεν είναι σχολικός εκφοβισμός :

Όταν τα άτομα τα οποία μαλώνουν έχουν την ίδια δύναμη, σωματική διάπλαση, κοινωνική θέση και κουλτούρα τότε πρόκειται για σύγκρουση , βίαη ίσως και όχι για εκφοβιστική συμπεριφορά. Επίσης ,όταν έχουν όμοια συναισθήματα που σημαίνει ότι και οι δυο μαθητές είναι θυμωμένοι. Ενώ στον σχολικό εκφοβισμό ο μαθητής που δέχεται βία φοβάται και αδυνατεί να υπερασπιστεί τον εαυτό του . Τέλος, υπάρχει και η περίπτωση του πειράγματος

που οι μαθητές μεταξύ τους κάνουν αστεία καθώς διασκεδάζουν και οι δύο αληθινά.

ΜΟΡΦΕΣ ΒΙΑΣ

Υπάρχουν διάφορες μορφές βίας :

- **Σωματική** : Εκδηλώνεται με χτυπήματα, κλωτσιές, σκουντήματα, σπρωξίματα, τρικλοποδιές , καταστροφή πραγμάτων.
- **Λεκτική** : Χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων, σεξουαλικών υπονοούμενων, φραστικών απειλών.
- **Έμμεση ή Κοινωνική** : Κοινωνική απομόνωση, εκβιασμός, απειλές με σωματική βία, διάδοση φήμης ,προδοσία μυστικών.
- **Ηλεκτρονική** : Μέσω κινητού τηλεφώνου, διαδικτύου, χρήση προσωπικών δεδομένων χωρίς άδεια, ψεύτικη ταυτότητα για εκμαίευση πληροφοριών και γελοιοποίηση.

Με βάση αποτελέσματα που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα της ομάδας μας στο διαδίκτυο, σε κείμενα που αναφέρονται στην **ενδοσχολική βία** και στον εκφοβισμό μεταξύ των μαθητών, φάνηκε το συγκεκριμένο κοινωνικό πρόβλημα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα σχετικών ερευνών που διεξάγονται σε σχολεία της χώρας μας, οι οροί που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν το φαινόμενο είναι:

- Ενδοσχολική βία
- Εκφοβισμός
- Θυματοποίηση

Ορίζουν μια κατάσταση κατά την οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά με σκοπό τη επιβολή την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους, εντός και εκτός σχολείου.

- Αίτιες του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας:

Η ενδοσχολική βία και ο εκφοβισμός είναι σύνθετο φαινόμενο και στην εκδήλωση του συμβάλλει η αλληλεπίδραση ατομικών και περιβαλλοντικών παραγόντων.

ΣΧΟΛΕΙΟ

Παρά πολλοί μαθητές σε όλο το κόσμο δέχονται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο. Πολλές φορές στόχος γίνεται το “διαφορετικό” το οποίο μπορεί να αφορά σε οποιοδήποτε ανθρώπινο γνώρισμα είτε εξωτερικό είτε εσωτερικό. Για

παράδειγμα το χρώμα του δέρματος, η εθνικότητα, το φύλο, το βάρος κ.α.

Μορφές ενδοσχολικής βίας:

Ενδοσχολική βία μπορεί να πάρει διαφορές μορφές:

- Απειλή τραυματισμού ή φυσικός τραυματισμός κάποιου. Εκδηλώνεται με χειρονομίες σπρωξίματα ξυλοδαρμούς.
- Συστηματική χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων φραστικών επιθέσεων προσβολών και απειλών ειρωνείας χρήση παρατσουκλιών.
- Εκβιασμοί για απόσπαση χρημάτων ή προσωπικών αντικειμένων.
- Αποστολή απειλητικού ή υβριστικού υλικό μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου των υπηρεσιών MMS και SMS που παρέχουν τα κινητά τηλεφωνα και των διαδικτυακών τόπων κοινωνικής δικτύωσης χρήση ή παραποίηση των προσωπικών δεδομένων κάποιου ατόμου.
- Σεξουαλική παρενόχληση και κακοποίηση με ανήθικες χειρονομίες ανεπιθύμητο άγγιγμα μέχρι και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις.

ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΠΟΥ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΠΩΣ ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΙΝΑΙ ΘΥΜΑ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΒΙΑΣ:

Πως φαίνεται ότι ένα παιδί έχει γίνει θύμα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού;

Ορισμένες ενδείξεις που πιθανόν να υποδηλώνουν ότι το παιδί έχει πέσει θύμα βίας και εκφοβισμού στο σχολείο είναι:

- η μειωμένη διάθεση του ή η άρνηση του να πάει στο σχολείο με πρόσχημα κάποια αδιαθεσία.
- οι αδικαιολόγητες απουσίες του.
- το γεγονός ότι περνά το χρόνο του στα διαλύματα κοντά στους εκπαιδευτικούς .
- το ότι καθυστερεί να πάει στο σχολείο ή αργεί να επιστρέψει στο σπίτι.

- το ότι ζητεί συχνά χρήματα από τους γονείς του γιατί χάνει αυτά που του δίνουν.

- το ότι παραπονιέται για ψυχοσωματικά προβλήματα.

Στα πλαίσια της πρόληψης έχουν εφαρμοστεί κάποια προγράμματα κατά του εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας.

Η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αυτών οφείλεται κυρίως στην υιοθέτηση της Κοινωνικής-Οικολογικής προσέγγισης, μιας ολιστικής προσέγγισης, που στοχεύει στην αλλαγή του κλίματος του σχολείου, ώστε να μην αναπαράγει τη βία. Στα πλαίσια της ολιστικής προσέγγισης οι παρεμβάσεις αφορούν όλους: το σχολείο, την τάξη, τον εκπαιδευτικό, τους μαθητές, τους γονείς τους και ολόκληρη την τοπική κοινωνία.

ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ:

Κάποιες αποτελεσματικές πρακτικές, σε επίπεδο σχολείου και τάξης, για εφαρμογή μιας στρατηγικής ενάντια στη βία, είναι:

✓ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΧΟΛΕΙΟΥ:

- διαμόρφωση καλού σχολικού κλίματος και επικοινωνίας, διαλόγου και εμπιστοσύνης ανάμεσα σε καθηγητές και μαθητές.

- δημιουργεί ξεκάθαρων κανόνων που θα συνοψίζονται στο Σχολικό κανονισμό.

- δημιουργία "ομάδα μαθητών φίλια" που αντιμετωπίζει περιστατικά ενδοσχολικής βίας.

- αύξηση της επίβλεψης του σχολικού χώρου.

✓ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΑΞΗΣ:

- συζήτηση στην τάξη για τον ορισμό, τις μορφές και τις επιπτώσεις της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού.

•παροχή βοήθειας από μαθητές σε άλλους, για την επίλυση συγκρούσεων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε βία.

•διεξαγωγή προγραμμάτων και βιωματικών εργαστηρίων που στόχο θα έχουν τη βελτίωση των κοινωνικών δεξιοτήτων και των σχέσεων συνύπαρξης –συνεργασίας

Η μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο έχει απότομες αλλαγές, όπως είναι ο σχολικός εκφοβισμός, δηλαδή οι διαφορές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην δευτεροβάθμια. Στα σχολεία υπάρχει έλλειψη μαθητικών πρωτοβουλιών. Οι εκπαιδευτικοί έχουν μεγάλο φόρτο εργασίας, έλλειψη πανεπιστημιακής εκπαίδευσης, προσπαθούν να καλύψουν όσο το δυνατόν γρηγορότερα την ύλη, δεν είναι πάντα διαθέσιμοι στις ανάγκες των μαθητών και όλα αυτά αποτελούν εμπόδιο στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών. Οι μαθητές έχουν καλύτερες επιδόσεις σε ακαδημίες παρά στα μαθήματα και αυτό οδηγεί στην σχολική αποτυχία. Επίσης η ποικιλία στην κοινωνικοοικονομική κατάσταση των μαθητών κάνει πιο πολύπλοκες τις κοινωνικές επαφές. Από το δημοτικό κάποιες φιλίες παραμένουν, κάποιες άλλες όμως χάνονται, διότι η αποδοχή των συνομήλικων είναι πιο σημαντική από των ενηλίκων και τα αρνητικά σχόλια των συνομήλικων μπορεί να επηρεάσουν τους εφήβους, σε μια φάση αβεβαιότητας.

Η μετάβαση από το δημοτικό στο γυμνάσιο έχει και βιολογικές αλλαγές(π.χ. ύψος, σημάδια σεξουαλικής ωριμότητας). Οι αλλαγές αυτές επηρεάζουν την αυτοεικόνα των εφήβων. Εξαιτίας των μεγάλων διαφορών στην έναρξη αυτών των αλλαγών, δημιουργούνται διαφορές στην εμφάνιση και γίνονται στόχος λεκτικής βίας. Στην πορεία προς την διαμόρφωση της ταυτότητας, οι έφηβοι απορρίπτουν τους γονείς τους και προσπαθούν να βρουν πιο είναι το «καλό» και πιο το «κακό». Πλέον τον πρωτεύοντα ρόλο τον παίζουν οι συνομήλικοι, γιατί ο κόσμος των ενηλίκων θεωρείται καταπιεστικός. Επίσης, οι έφηβοι προσπαθούν να κρατήσουν μυστικό τον δικό τους κόσμο και τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν από τους ενήλικες. Οι μαθητές διακρίνονται στους: αθλητές, που είναι λιγότερο πιθανά θύματα εκφοβισμού λόγω της σωματικής δύναμης που έχουν, στους «καλούς»

μαθητές, σε αυτούς που έχουν έλλειμμα σε κοινωνικές δεξιότητες και μπορεί να γίνουν εύκολα θύματα, στους «εναλλακτικούς» οι οποίοι χαρακτηρίζονται θετικά πρότυπα, στους «κακούς» μαθητές που οι συμπεριφορές τους είναι αντικοινωνικές και στους «μοδάτους» που ξεχωρίζουν από την εμφάνιση τους.

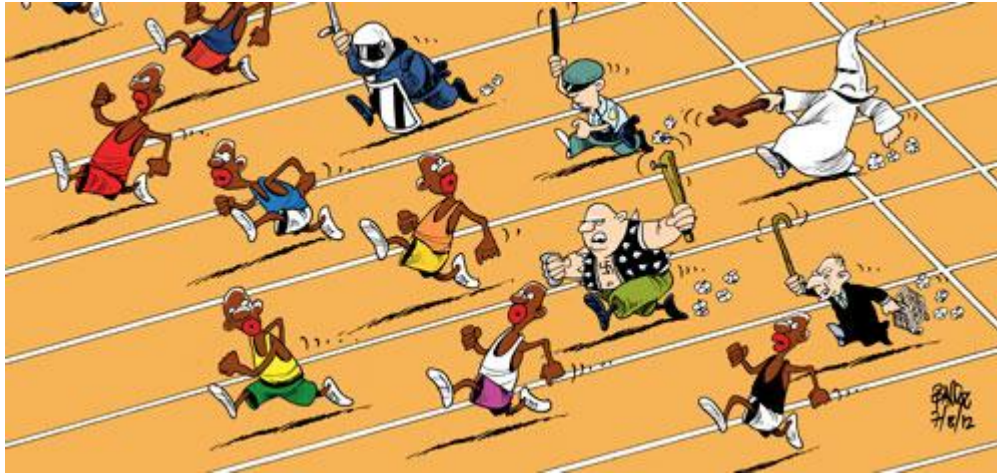
ΣΚΙΤΣΑΡΟΝΤΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΒΙΑ

Σύμφωνα με έρευνα στο διαδίκτυο πολλοί καλλιτέχνες έχουν σχεδιάσει κατά το φαινόμενο της βίας.

Στο συγκεκριμένο σκίτσο απεικονίζεται ένα είδος βίας με το όνομα αθλητική βία.

Παρατηρούμε το ύφος κάποιων αθλητών καθώς συμμετέχουν σε κάποια δεξιότητα, οι οποίοι μαλώνουν μεταξύ τους, αντιδρούν απότομα και ίσως να ασκούν σωματική βία ο ένας στον άλλον, διότι κάποιος χάνουν και κάποιος κερδίζουν, κάτι το οποίο είναι απαράδεκτο, γιατί δεν μπορεί μια ομάδα συνέχεια να κερδίζει. Υπάρχουν και οι δυο όψεις σε κάθε πλευρά και πρέπει να είναι αποδεκτές από όλους. Αυτό το φαινόμενο παρατηρείται και στα σχολεία μεταξύ των μαθητών όταν συμμετέχουν σε ομαδικά παιχνίδια.

Στο συγκεκριμένο σκίτσο διευκρινίζεται βία η οποία ασκείται στους αλλοδαπούς του σχολείου, δηλαδή μας δίνει να καταλάβουμε ότι λόγω της διαφοράς καταγωγής μπορούμε να τους κακομεταχειριστούμε κάτι το οποίο είναι απάνθρωπο, γιατί όλοι είμαστε άνθρωποι ανεξάρτητα από το φύλο, την καταγωγή και την εθνικότητα.

Αναφέρεται το σκίτσο στη γνώση των μαθητών η οποία πολλές φορές αν δεν έχει τα κατάλληλα πρότυπα μπορεί να οδηγήσει στη βία μεταξύ μαθητών, ο ένας να χτυπήσει τον άλλον.

Συνέπειες του εκφοβισμού σε θύτες και θύματα

Συνέπειες (σωματικές) εκφοβισμού σε θύματα:

- Γρατζουνιές, μώλωπες, στραμπουλήγματα, διαστρέμματα, διασείση.
- Πονοκέφαλοι, πόνοι πλάτης, στομαχόπονοι.
- Αϋπνία, εφιάλτες.
- Κακός έλεγχος κυκλοφορίας αυτοκινήτων.
- Απώλεια όρεξης και βουλιμία.

Συνέπειες (πνευματικές) εκφοβισμού σε θύματα:

- Μειωμένη ικανότητα συγκέντρωσης, δυσκολίες στη μνήμη και στη μάθηση.
- Αποφεύγουν να τραβούν την προσοχή με τη συμμετοχή τους στη μαθησιακή διαδικασία ακόμη και με ερωτήσεις.
- Χαμηλό προφίλ στην επικοινωνία, δε λένε τις σκέψεις τους από φόβο χλευασμού.
- Μειωμένη σχολική επίδοση.

Συνέπειες (κοινωνικές) εκφοβισμού σε θύματα:

- Ακολουθούν ομάδα δημοφιλών-νταήδων και υπομένουν την κοροϊδία από φόβο χειρότερης μορφής βίας.
- Προσκόλληση σε ένα φίλο, υποτακτικά, από φόβο μην τον χάσουν και μείνουν μόνα.
- Συνδέονται με παιδιά με επίσης έλλειμμα στις κοινωνικές δεξιότητες, που δεν μπορούν να τα προστατέψουν από τη βία.

- Δυσκολία να δημιουργήσουν αληθινούς φίλους ακόμη και όταν η βία σταματήσει.

Συνέπειες (αυτοεικόνα) εκφοβισμού σε θύματα:

- Παιδιά που δεν αποδέχονται τον εαυτό τους έτσι όπως είναι, γίνονται ιδιαίτερα ευαίσθητα σε οποιαδήποτε κριτική.
- Η κοροϊδία μειώνει την αυτοεκτίμησή τους, ιδιαίτερα όταν αυτή σχετίζεται με τη διαφορετικότητά τους (σωματική διάπλαση, εθνικότητα κλπ)
- Είναι ιδιαίτερα αυστηρά, απαιτητικά με τον εαυτό τους.
- Επικρίνουν τον εαυτό τους και σταδιακά όλους τους άλλους.

Συνέπειες (ψυχολογικές) εκφοβισμού σε θύματα:

- Φόβος, αγωνιά, νευρικότητα, ευερεθιστικότητα.
- Δεν μπορεί να χαλαρώσει, ούτε στις κοινωνικές του επαφές.
- Εκτονώνει την ένταση στο σπίτι, γίνεται εχθρικό και αγενές.
- Μιλάει χαμηλόφωνα ή γρήγορα και χάνει, «μασάει» τις λέξεις.
- Εμφανίζει μελαγχολία, κατάθλιψη.
- Σε ακραίες περιπτώσεις εμφανίζει τάσεις αυτοκτονίας.

Συνέπειες εκφοβισμού (μακροπρόθεσμες) σε θύτες:

- Αδυναμία να αποδεχτούν τον εαυτό τους και να αντλήσουν δύναμη και αυτοεκτίμηση με θετικούς, δημιουργικούς τρόπους.
- Δυσκολία διαπροσωπικών σχέσεων, διαχείρισης θυμού και συγκρούσεων.
- Οι οπαδοί τους αποχωρούν σταδιακά, καθώς μεγαλώνουν και μένουν μονοί, με άγχος και τάσεις κατάθλιψης.
- Έχουν αυξημένο κίνδυνο νεανικής και ενήλικης εγκληματικότητας, χρήσης ουσιών και αλκοόλ.
- Αυξημένη πιθανότητα βίαιης συμπεριφοράς προς τα παιδιά και τη σύντροφο μέσα στην οικογένεια τους.

Παράγοντες κινδύνου: κοινότητα

Στην Ευρώπη

Από τα στοιχεία που δίνει το European Women's Lobby (WOMEN IN EU FACTS, FIGURES & QUOTES, 2011) προκύπτουν τα εξής:

- Μία στις πέντε γυναίκες στην Ευρώπη έχει πέσει θύμα ενδοοικογενειακής βίας.
- 95% όλων των πράξεων βίας που λαμβάνουν χώρα μέσα στο σπίτι είναι κατά των γυναικών.
- Στην Ευρώπη, 7 γυναίκες πεθαίνουν κάθε μέρα από ανδρική βία στο σπίτι.
- Στη Γαλλία, μία γυναίκα δολοφονείται κάθε τρεις ημέρες από τον σύντροφό της ή πρώην σύντροφο. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, το

αντίστοιχο ποσοστό είναι δύο την εβδομάδα.

Στην Ελλάδα

Από την ανάλυση των στοιχείων που αφορούν στις γυναίκες-θύματα βίας μέσα στην οικογένεια, οι οποίες απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα (Αθήνας-Πειραιά) της Γενικής Γραμματείας Ισότητας κατά την περίοδο 01/01/2002 έως 31/10/2006, προκύπτουν ορισμένα σημαντικά συμπεράσματα:

- Το 16% των γυναικών που απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα, είναι αλλοδαπές. Από το σύνολο των αλλοδαπών γυναικών-θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, κατά προσέγγιση, 4 από τις 10 γυναίκες προέρχονται από τα Βαλκάνια.
- 3 στις 5 γυναίκες που υπέστησαν κακοποίηση και προσήλθαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα της Γ.Γ.Ι. ανέφεραν ότι βιώνουν ψυχολογική και σωματική βία.
- Το 67% των γυναικών που υπέστησαν κακοποίηση και απευθύνθηκαν στα Συμβουλευτικά Κέντρα Αθήνας και Πειραιά είναι έγγαμες. Άξιο προσοχής είναι το γεγονός ότι το 21%, δηλαδή 1 στις 5 γυναίκες, είναι διαζευγμένες ή σε διάσταση, δηλαδή έχουν ήδη απομακρυνθεί από το δράστη πριν προσέλθουν στα Συμβουλευτικά Κέντρα.
  - Ο μύθος ότι η κακοποιημένη γυναίκα είναι συνήθως χαμηλού μορφωτικού επιπέδου και εισοδήματος δεν επιβεβαιώνεται. Συνεπώς, η γυναίκα ενδέχεται να καταστεί θύμα βίας ανεξαρτήτως του μορφωτικού επιπέδου της και της οικονομικής της κατάστασης.
  - Δράστης ενδοοικογενειακής βίας, σε ποσοστό 82%, είναι ο σύζυγος του θύματος, σε ποσοστό 12% ο σύντροφος, ενώ, σε μικρότερα ποσοστά, παρατηρούνται και περιπτώσεις κακοποίησης της γυναίκας από άτομο του οικογενειακού ή κοινωνικού της περίγυρου (πατέρας, αδελφός, τέκνο, άλλο).
  - Οι δράστες ενδοοικογενειακής βίας μπορεί να είναι οποιοδήποτε μορφωτικού και οικονομικού επιπέδου. Το φαινόμενο της βίας είναι διαταξικό.

Η κατανάλωση αλκοόλ ή η χρήση τοξικών ουσιών σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί την κύρια αιτία εκδήλωσης βίας. Ωστόσο μπορεί σε κάποιες περιπτώσεις να επιδρά έμμεσα στην εκδήλωσή της.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΚΑΠΟΙΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ:

(Προσωπικές απόψεις μαθητών στο πως πρέπει να ενεργούν κάποια πρόσωπα στο φαινόμενο της βίας).

Αντίδραση γονιού όταν το παιδί του έχει υποστεί ενδοσχολική βία:

Όταν ο γονιός αντιληφθεί πως το παιδί του έχει πέσει θύμα βίας, όπως στην δική μας περίπτωση, το πρώτο που πρέπει να κάνει είναι να συζητήσει με το παιδί, για να μάθει τι συνέβη. Επιπλέον, οφείλουμε να επισκεφτούμε το σχολείο, καθώς να παρευρίσκεται ο γονέας του θύτη και η διευθύντρια έτσι ώστε να λυθεί σύντομα το πρόβλημα μετά από κουβέντα. Στη συνέχεια, καλό θα ήταν να συμβουλευτούμε έναν ψυχολόγο ή κοινωνικό λειτουργό, για να διαχειριστούμε σωστά την ψυχολογική κατάσταση του παιδιού μας. Τέλος, στην πιο ακραία περίπτωση, αν δεν καλυτερεύσει το ζήτημα, μπορούμε να αλλάξουμε το σχολικό περιβάλλον.

Αντίδραση Δημάρχου :

“Ως Δήμαρχος αυτής της πόλης παρατήρησα τον τελευταίο καιρό πολλά και ποικίλα φαινόμενα βίας. Σε καμία περίπτωση δεν θα αφήσω την κατάσταση να φτάσει στο απροχώρητο. Έτσι, για την επίλυση του προβλήματος, αρχικά, θα διεξαχθούν μέσα στις επόμενες μέρες 2 με 3 εκδηλώσεις με θέμα τη βία και θα μοιραστούν στους πολίτες ενημερωτικά φυλλάδια κατά της βίας. Σκοπός είναι η αφύπνιση και η ευαισθητοποίηση των πολιτών ανεξαρτήτως ηλικίας. Γι’ αυτό θα φροντίσω να υπάρξουν και οι σχετικές ενημερώσεις και στα σχολεία με στόχο την προληπτική αποφυγή του φαινομένου αυτού. Εάν όμως, μετά από όλες αυτές τις προσπάθειες, το αποτέλεσμα είναι το μη επιθυμητό, τότε θα περάσω σε αυστηρότερα μέτρα και κυρώσεις όπως είναι η καταβολή προστίμου σε περίπτωση παραβίασης του κανόνα κατά της βίας.”

Αντίδραση Διευθυντή σχολείου

Διευθυντής σχολείου που του αναφέρεται κάποιο φαινόμενο ενδοσχολικής βίας. Αν ήμουν εγώ διευθυντής σχολείου για παράδειγμα θα έβαλα κάποιον να καταγράψει το περιστατικό δίνοντας πληροφορίες για το που και πότε συνέβη το περιστατικό,

για το ποιοι συμμετείχαν , ποιοι παρατηρούσαν τι μορφή εκφοβισμού ασκήθηκε και περιγράφοντας τι ακριβώς έγινε. Επίσης θα καθόριζαν συνέπειες για το παιδί που εκφοβίζει, ύστερα από τη συζήτηση με τους γονείς το παιδί που εκφοβίζεται και τη Σχολική Επιτροπή. Τέλος θα σχεδιάζα τον τρόπο παρακολούθησης του προβλήματος ώστε τα έχουμε την εποπτεία της εξέλιξης της κατάστασης.

Αντίδραση πολίτη :

Οι περισσότεροι πολίτες που γίνονται μάρτυρες ενός περιστατικού bullying δεν καταγγέλουν σε κανέναν όσα είδαν και δεν κάνουν κάτι ώστε την συγκεκριμένη στιγμή να διακόψουν αυτό το συμβάν. Ελάχιστοι είναι εκείνοι οι πολίτες που σπεύδουν να βοηθήσουν το θύμα για να σταματήσουν την κακοποίησή του και καταγγέλουν αμέσως το γεγονός ώστε να πάψει να συμβαίνει.

ΔΙΕΞΑΓΩΓΗ ΜΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ:

Με βάση τα αποτελέσματα μιας μελέτης που πραγματοποίησε η Εταιρία Ψυχοκοινωνικής Υγείας του Παιδιού και του Εφήβου σε συνεργασία με την Παιδαγωγική σχολή του ΑΠΘ, το 25% των μαθητών έχει υποστεί κάποια μορφή εκφοβισμού εντός του σχολικού περιβάλλοντος με συχνότητα δύο ως τρεις φορές το μήνα ή και περισσότερο. Τα αγόρια είναι πιο συχνά θύτες και θύματα εκφοβιστικής συμπεριφοράς, που εμφανίζεται κυρίως στο σχολικό περιβάλλον σε χώρους χωρίς επίβλεψη από τους εκπαιδευτικούς, όπως η αυλή, ο διάδρομος και η τάξη κατά τη διάρκεια του διαλείμματος. Η κατάσταση αυτή μπορεί να επηρεάσει την ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και τη διαδικασία της μάθησης. Πιο συγκεκριμένα, τα παιδιά που γίνονται θύματα σχολικού εκφοβισμού αρχικά νοιώθουν φόβο, απόγνωση και παρουσιάζουν τάσεις φυγής. Αισθάνονται ότι απειλούνται, τρομάζουν, αρνούνται να πάνε σχολείο και παρουσιάζουν συμπτώματα σχολικής φοβίας. Μπορεί επίσης να γίνουν επιθετικά και νευρικά, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου τα ίδια τα παιδιά-θύματα μπορούν να γίνουν θύτες σε άλλα παιδιά ή στα αδέρφια τους στο σπίτι. Από την άλλη μεριά οι γονείς συνήθως δεν αντιλαμβάνονται το πρόβλημα και δηλώνουν άγνοια. Αυτό συμβαίνει γιατί τα θύματα εξομολογούνται το γεγονός του εκφοβισμού συχνότερα σε φίλους τους. Αν όμως οι γονείς εντοπίσουν κάποιο από τα προαναφερθέντα συμπτώματα και υποψιάζονται ότι το παιδί τους έχει πέσει θύμα εκφοβισμού κρίνεται αναγκαίο να προσεγγίσουν το παιδί και να αντιδράσουν απευθυνόμενοι αρχικά στους εκπαιδευτικούς και στις αρμόδιες Διευθύνσεις εκπαίδευσης. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό το παιδί να αισθανθεί ότι έχει στήριγμα τους γονείς του και το σχολείο. Επιπλέον, οι ειδικοί επιμένουν ότι τα παιδιά πρέπει να μη φοβούνται, να έχουν το θάρρος της γνώμης και να μάθουν να «μιλούν».

Με βάση προτάσεις που παρουσιάστηκαν στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο τονίστηκε η ανάγκη εντοπισμού και επίλυσης των κοινωνικών προβλημάτων που σχετίζονται με τη νεανική εγκληματικότητα. Επισημάνθηκε ακόμα, ο ρόλος των γονέων και των εκπαιδευτικών που καλούνται να ακολουθήσουν ενιαία γραμμή για την αντιμετώπιση της βίας, η ενθάρρυνση των νέων για συμμετοχή τους στα κοινά και στον αθλητισμό, η προβολή σωστών προτύπων συμπεριφοράς, αλλά και η συνεργασία με φορείς που αγωνίζονται για την εξάλειψη της νεανικής παραβατικότητας.

Η ΒΙΑ ΣΤΗΝ ΤΕΧΝΗ:

Πηγαίνοντας πίσω στον χρόνο, στην ιστορία της τέχνης, θα ανακάλυπτε κανείς ότι οι καλλιτέχνες ελκύονταν προς τη βία. Ξεκινώντας από την πρώιμη εποχή του Χριστιανισμού οι μάρτυρες θα προσφέρουν στους καλλιτέχνες μία ευκαιρία για να δείξουν μέσα από τα έργα τους αυτή την έλξη. Συγκεκριμένα στα έργα του Μπαρόκ η βία θα πάρει μεγάλες διαστάσεις. Επίσης, στους πίνακες του Caravaggio εκφράζεται βιαιότητα και ένταση με αποτέλεσμα να φτάσει σε ακραία σημεία. Τέλος, ο Goya μεταδίδει τη φρίκη της εποχής με σκηνές.

Η ελκυστική δύναμη της βίας τον 20^ο αιώνα θα μεταμορφωθεί σε άποψη. Οι καλλιτέχνες της πρωτοπορίας αλλάζουν το επίπεδο της τέχνης και πλέον δεν την θεωρούν κάτι το όμορφο και το αισθητικά ωραίο. Σύμφωνα με τους Φουτουριστές δηλώνουν ότι η τέχνη δεν είναι τίποτα άλλο παρά βία, σκληρότητα και αδικία.

Έναν αιώνα μετά, τον 21^ο, συναντάμε ξανά την ίδια ιδέα από τους καλλιτέχνες, όμως αυτή την φορά φτάνοντας την στα άκρα. Οι ζωγράφοι είχαν την ανάγκη να προκαλέσουν στο κοινό αισθήματα φόβου και σοκ. Επιπρόσθετα, τα ζώα θυσιάστηκαν στο βωμό της

τέχνης.

Κλείνοντας, βλέπουμε ότι στη Βραζιλία το έργο συμβολίζει τα βασανιστήρια, τη φυλάκιση και την καταπίεση καθώς ήταν ο πιο αποτελεσματικός τρόπος συμβολισμού.

Ο κύκλος της βίας

Τέλος ο κύκλος της βίας

Τα ποσοστά της βίας σε όλο τον κόσμο κατά τον 21ο αι. είναι ανησυχητικά πολλοί άνθρωποι επιλέγουν να είναι όχι μόνο οι θύτες στη βία αλλά και οι ακόλουθοι σε αυτήν ακόμη και φανεροί υποστηρικτές της. Θα μπορούσαμε όμως να πούμε ότι και οι κρυφοί υποστηρικτές της βίας αυτοί που διασκεδάζουν με βίες πράξεις αποτελούν αυτοί θύματα της βίας. Τόσο ο θύτης όσο και το θύμα θα έπρεπε να δεχτούν βοήθεια και να μην είναι πιθανοί υποστηρικτές της και ούτε παρατηρητές της βίας.

Βιβλιογραφία

- Ε.Ψ.Υ.Π.Ε., διαθέσιμο από την ιστοσελίδα <http://epsype.blogspot.gr/2012/02/6.html>
- Καρδάρα Αγγελική, Φιλολόγος – Διδάκτωρ Τμήματος Ε.Μ.Μ.Ε. Πανεπιστημίου Αθηνών, ΕΝΤΑΣΗ ΣΤΟ ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΣΧΟΛΕΙΟ. ΕΠΙΘΕΤΙΚΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΜΕΤΑΞΥ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΑΘΗΤΡΙΩΝ ΩΣ ΜΕΣΟ ΕΚΦΡΑΣΗΣ διαθέσιμο από την ιστοσελίδα www.e-abc.eu/files/1/PDF/Announcements/announ_01_04_2013.pdf
- ΚΑΡΑΒΟΛΤΣΟΥ Α. ΑΘΗΝΑ, Συνοπτικό εγχειρίδιο Αντιμετώπισης Σχολικού Εκφοβισμού Εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα http://edu4adults.blogspot.nl/2013/05/blog-post_23.html
- Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του ανθρώπου, Ομαδική βία και επιθετικότητα στα σχολεία, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα www.antibullyingnetwork.gr/App_Upload/pages/OmadikiVia.PDF
- Μορφές βίας και συνέπειες στον άνθρωπο, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα ekmpakogianni.gr/wordpress/wp-content/uploads/.../PROJECT-VIA.pdf
- Δώδεκα καλλιτέχνες σκισάρουν για το ρατσισμό, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα <http://m.lifo.gr/team/u12124/36949>
- Project 2° ΓΕΛ Θεσσαλονίκης, Ενδοσχολική βία και εφηβεία: Μύθος ή Πραγματικότητα, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα <http://2lyk-thess.thess.sch.gr/index.php/erevnikes-ergasies>
- Plus, Η βία γοητεύει την τέχνη, διαθέσιμο από την ιστοσελίδα <http://www.koutipandoras.gr/article/112508/i-goiteyei-tin-tehni>

Βίντεο

- <https://www.youtube.com/watch?v=ILjBWER1M3I>
- <https://www.youtube.com/watch?v=BwMmGS00SoQ>
- <https://www.youtube.com/watch?v=yMM-zpU9XME>